

Fiscus verzamelt persoonlijke informatie op internet, zonder wettelijk kader

Zelfs zonder extra telefoongegevens (zie *krant van gisteren*) beschikt de fiscus over een schat aan informatie. De **Bijzondere Belastinginspectie (BBI)** doet aan *web scraping*, waarbij software allerhande persoonlijke informatie op het internet bij elkaar schraapt. Alleen ontbreekt daarvoor elk wettelijk kader, zeggen experts. "Omdat het in de schaduw gebeurt, kun je het ook niet aanvechten."

KIM CLEMENS

Wat weet de fiscus eigenlijk allemaal? De vraag lijkt eenvoudig, het antwoord is complex. Er is de informatie uit een hele reeks databanken, er zijn de gegevens over inkomsten en uitgaven die door werkgevers worden ingediend of de gegevens over allerhande uitgaven zoals bijvoorbeeld giften of dienstencheques, en er zijn interestbetalingen waarover systematisch aan de fiscus wordt gerapporteerd. Er zijn ook massa's gegevens afkomstig uit internationale uitwisselingen. Maar daarnaast struikt de fiscus ook het internet af op zoek naar informatie. De BBI heeft daarvoor het Belgian Internet Service Center (BISC). "Die houden zich bezig met *web scraping*, maar dat gebeurt zonder enig wettelijk kader", zegt onderzoekster en fiscaliste Sylvie De Raedt (Universiteit Antwerpen - DigiTax).

Web scraping is een techniek waarbij software automatisch grote hoeveelheden online informatie verzamelt en analyseert. "Je moet een onderscheid maken tussen het eenmalig raadplegen van iemands Facebook-profiel op zoek naar een bewijs van fraude, en het systematisch scannen van persoonlijke informatie van onschuldige burgers. Dat laatste is een duidelijke inmenging in het privéleven", zegt De Raedt. "Het zal wel doeltreffend zijn, maar het ontbreekt aan een wettelijke basis die limieten zet op de praktijk."

In Frankrijk heeft het Grondwettelijk Hof zich wel uitgesproken over de grenzen van *web scraping* door de fiscus. "Daar zijn enkele waarborgen: ze mogen niet aan gezichtsherkenning doen, en er moet nog altijd een ambtenaar de gegevens controleren bijvoorbeeld. Bij ons ontbreken die waarborgen en wordt er amper over

BIG BROTHER INSPECTIE

SYLVIE DE RAEDT
FISCALISTE (UANTWERPEN - DIGITAX)

"Die 'web scraping' van de BBI zal wel doeltreffend zijn, maar het ontbreekt aan een wettelijke basis die limieten zet op de praktijk"

tussen fors uitgebreid. In 2018 werd het aantal medewerkers verdubbeld van vijf naar tien, en een jaar later zouden dat er twintig worden. De woordvoerder van de FOD Financiën beschreef hun takenpakket ooit als het "permanent monitoren van de internetactiviteiten in ons land". En in een interview in *Knaack* in 2018 verduidelijkt Frank Philipsen, toenmalig directeur van de Bijzondere Belastinginspectie, dat nog: "Onze specialisten *scrapen* het internet en consulteren het darkweb om na te gaan of er Belgische burgers of vennootschappen zijn met activiteiten die ons totaal onbekend zijn."

Maar meer gedetailleerde informatie ontbreekt. "De fiscus is de best geïnformeerde overheidsdienst", zegt privacyjurist Matthias Dobbelaere-Welvaert. "Maar wat ze daar doen, gebeurt onder de radar, in de schaduw. Het probleem daarmee is dat je niet kunt aanvechten wat officieel niet bestaat. *Scrapen* is eigenlijk illegaal. Je kunt er geen legale basis voor vinden."

Bij dat *scrapen* wordt een "gigantische hoeveelheid" openbare data ingezameld, zegt Dobbelaere-Welvaert. Van tweedehandswebsites, webshops en vastgoedsites. "Maar evengoed informatie van sociale media, van allerhande fora, alle mogelijke pagina's waar die robots toegang toe hebben. Niet alleen fiscale gegevens, maar ook persoonlijke, terwijl die eigenlijk beschermd zijn door de GDPR-wetgeving. Ik denk dat het goedbedoeld is, maar met dit type *data scraping* spoor je niet de grote fraudeurs op. Wel pakweg een horecabas die een student in het zwart in dienst heeft."

Gestuurd door algoritmes

Alleen zal die laatste niet eens weten dat zijn belastingcontrole door *web scraping* werd aangewengeld. Op de vraag naar de criteria waarom iemand aan controle wordt onderworpen, blijft de FOD Financiën vaag. Dat gebeurt op basis van een "risicoanalyse", luidt het. En die gebeurt niet meer zoals vroeger, zegt Sylvie De Raedt. "Er zijn nog altijd ambtenaren die de krant lezen, en daar een groot vermogen in vermeld zien dat niet strookt met iemand zijn aangifte. Maar die eigen input ligt nog maar aan de basis van ongeveer 20 procent van de controles. In 80 procent van de gevallen wordt de reden voor een controle gestuurd door algoritmes die alle beschikbare data doorploegen en iemand aanvinken als een mogelijk risico."

Alleen zijn die algoritmes niet onfeilbaar. In Nederland leidde het blind vertrouwen van de belastingdienst in de algoritmes tot de toeslagenaffaire, waarbij tienduizenden ouders ten onrechte fors werden beboet. "Meer openheid over die algoritmes is ook bij ons nodig", zegt De Raedt. "De huidige wetten dateren uit de jaren 60, lang voor het digitale tijdperk. Ze volstaan niet meer."

gecommuniceerd. De informatie wordt ook gedeeld met andere diensten."

Eigenlijk illegaal

Het BISC werd goed tien jaar geleden opgericht om fraude via e-commerce tegen te gaan, maar is onder-